

MEMO

AAN : Enno van Werkum (K3-groep)
CC : Hans Hooijer en Iwan Reerink (K3-groep)
VAN : Rachid Benhadi (Hekkelman Advocaten N.V.)
DATUM : 6 maart 2025
BETREFT : **Analyse K3 Standaardonderdelen**

1. Inleiding en vraagstelling

- 1 In de Rendac- en Amercentrale-uitspraken van 18 december 2024 (zaaknummer ECLI:NL:RVS:2024:4923 respectievelijk ECLI:NL:RVS:2024:4909) heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: 'de Afdeling') een nieuw toetsingskader voor intern salderen geformuleerd dat *direct* van toepassing is op lopende (besluitvormings)procedures, met dien verstande dat in die uitspraak de Afdeling ook overgangsrecht heeft geformuleerd voor activiteiten die **(1)** tussen 1 januari 2020 en 1 januari 2025 fysiek zijn gestart, **(2)** die na die datum nog in uitvoering zijn of nog worden geëxploiteerd én **(3)** waar op basis van intern salderen is geconcludeerd dat geen natuurvergunning nodig was. Voor de activiteiten die voldoen aan de drie genoemde (cumulatieve criteria) geldt een overgangsperiode van vijf jaar (tot 1 januari 2030) waarin het bevoegd gezag niet handhavend kan optreden met een last onder bestuursdwang of een last onder dwangsom.
- 2 Het nieuwe toetsingskader komt in de kern op het volgende neer.
- 3 Uit de Rendac-uitspraak volgt dat de (stikstof)effecten op Natura 2000-gebieden vanwege het verdwijnen of wijzigen van de referentiesituatie niet als mitigerende maatregel mogen worden betrokken in de voortoets. In de voortoets moeten – als gevolg van de hierboven genoemde jurisprudentiewijziging – de effecten van de voorgenomen activiteit sec worden onderzocht. Als die op zichzelf beschouwde effecten worden afgezet tegen de effecten van de referentiesituatie, dan is er sprake van intern salderen. Dat is op zichzelf niet nieuw. Wat wel nieuw is, is dat de Afdeling nu intern salderen als een mitigerende maatregel beschouwt. Zoals ik hierna zal toelichten, is dat – gelet op de specifieke overwegingen van de Afdeling – aan de orde als de interne saldering als maatregel wordt ingezet om de gevolgen van een nieuw project te voorkomen of te verminderen (zie r.o. 18 en 21 uit de Rendac-uitspraak). Ik kom hier nog uitgebreider over te spreken.
- 4 Met de vaststelling dat intern salderen kwalificeert als mitigerende maatregel, staat nu ook vast dat intern salderen uitsluitend en alleen

meegenomen mag worden in een passende beoordeling (er kan dus niet meer volstaan worden met een voortoets). Bijkomende eis is dat – dus ook bij intern salderen – een additionaliteitstoets onderdeel moet uitmaken van de passende beoordeling.

- 5 In het licht van dit nieuwe toetsingskader is de vraag gerezen welke gevolgen dit heeft voor de natuurontwikkelingsprojecten van de K3-groep. Deze activiteiten kunnen op hoofdlijnen als volgt worden omschreven.
- 6 Met het oog op natuurrealisatie wordt door K3 landbouwgrond verwijderd om ter plaatse van die landbouwgrond natuurprojecten te realiseren door middel van zand-, grind- en/of kleiwinning. De bouwgrondstoffenwinning die gebruikt wordt als motor voor de natuurontwikkeling ter plaatse kenmerkt zich altijd door het verwijderen van de aanwezige (voorheen agrarisch gebruikte) bovengrond om zo onderliggende grondstoffen fysiek te kunnen bereiken.¹ Met de omvorming van die agrarische gronden naar natuur, zijn de betrokken gronden definitief niet meer bruikbaar als landbouwgrond. Met die omvorming naar natuur is verder ook geborgd dat de negatieve effecten als gevolg van de stikstofdeposities die inherent zijn aan het agrarische gebruik, niet meer plaatsvinden. Na omvorming van landbouwgrond naar water, (vochtig) hooiland, moeras en ooibos kan er immers geen mestaanwending meer plaatsvinden. Dit leidt tot een permanente **afname** van de stikstofdepositie op (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden.
- 7 De beëindiging van het agrarische gebruik en de omvorming van die gronden naar natuur, zijn dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden. De omvorming van landbouwgrond naar natuur maakt **inherent** deel uit van dergelijke natuur(inrichtings)projecten. Met name dit inherentie-gegeven is – zoals hierna nog zal blijken – van belang in het licht van de Rendac-uitspraak.
- 8 Tegen deze achtergrond is de vraag gerezen of de transformatie c.q. omzetting van de agrarische gronden naar natuur door middel van tijdelijke bouwgrondstoffenwinning kwalificeert als 'standaardonderdeel' en om die reden als (inherent) 'standaardonderdeel' in de voortoets meegenomen kan worden.
- 9 Alvorens deze vraag te beantwoorden zet ik hierna eerst het (nieuwe)toetsingskader uiteen, voor zover dat relevant is voor de beantwoording van bovenstaande vraag.

¹ Deze agrarisch bemeste gronden beschikken niet over een natuurvergunning noch een milieuvergunning. Echter, als het gaat om bemesten kan een referentie ook ontleend worden aan het bestemmingsplan dat de bemesting sinds de relevante referentiedata (datum aanwijzing Natura 2000-gebieden) toelaat.

2. Juridisch kader

- 10 In de kern dient de vraag beantwoord te worden in hoeverre de *wijze* waarop K3 de hierboven genoemde natuurprojecten uitvoert, kwalificeert als standaardonderdeel. Standaardonderdelen van een project mogen namelijk nog wél meegenomen worden in een voortoets. Standaardonderdelen zijn die onderdelen van een project die niet worden opgenomen ter beperking van de negatieve gevolgen van het betreffende project, maar als standaardonderdeel verplicht of juist kenmerkend zijn voor alle projecten van dezelfde soort. Ik licht dat hierna nader toe.
- 11 Uit de Rendac-uitspraak volgt dat in een voortoets wél "*rekening mag worden gehouden met onderdelen in het ontwerp van een project die daar inherent deel van uitmaken en die de schadelijke gevolgen van dat project beperken*". De Afdeling baseert dit op het Eco-Advocacy-arrest van het Hof van Justitie.² In het Eco-Advocacy-arrest overweegt het Hof van Justitie namelijk dat standaardonderdelen de onderdelen van een project zijn die niet worden opgenomen ter beperking van de negatieve gevolgen van het betreffende project, maar als standaardonderdeel verplicht zijn voor alle projecten van dezelfde soort. Gelet hierop overweegt de Afdeling dat in een voortoets **wél** rekening mag worden gehouden met de positieve gevolgen van onderdelen in het ontwerp van een project die aangemerkt kunnen worden als standaardonderdelen.
- 12 De relevante overwegingen van de Afdeling uit de Rendac-uitspraak waaruit bovenstaande blijkt, citeer ik hierna integraal:

"Rol van intern salderen in de voortoets"

17. In een voortoets wordt beoordeeld of op grond van objectieve gegevens is uitgesloten dat een project op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen heeft. Van een project is in ieder geval sprake als op een locatie een geheel nieuwe activiteit wordt gerealiseerd. Voor de vraag wanneer de wijziging van een bestaande activiteit een project is, is het Stadt Papenburg-arrest en punt 35 van het AquaPri-arrest van belang. Daaruit volgt dat op het moment waarop, ten opzichte van het bestaande project waarvoor een natuurvergunning is verleend of voor de

² Hof van Justitie 15 juni 2023, C-721/21, ECLI:EU:C:2023:477, r.o. 47-48. In het Eco-Advocacy-arrest borduurt het Hof voort op haar eerdere overwegingen in het People Over Wind-arrest. Uit laatstgenoemd arrest volgt weer dat het in aanmerking nemen in een voortoets van maatregelen ter voorkoming of beperking van de nadelige gevolgen van een plan of project voor een Natura 2000-gebied, een aanwijzing is dat een volledige passende beoordeling (op grondslag van artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn) noodzakelijk was. Immers, deze maatregelen zouden namelijk niet nodig zijn geweest als het niet waarschijnlijk was geweest dat er significante nadelige gevolgen waren (Hof van Justitie 19 januari 2023, C-721/21, ECLI:EU:C:2023:39, r.o. 95-97).

referentiedatum een milieutoestemming is verleend, geen sprake meer is van de voortzetting van één-en-hetzelfde-project, beoordeeld moet worden of de gewijzigde voortzetting van het bestaande project significante gevolgen kan hebben. De activiteit zoals die na de wijziging wordt voortgezet (inclusief de ongewijzigde onderdelen die worden gecontinueerd) is in dat geval een nieuw project, waarvan beoordeeld moet worden of het significante gevolgen kan hebben.

17.1. De vraag die in deze procedure in de kern voorligt, is de vraag op welke wijze de referentiesituatie betrokken kan worden bij de vaststelling of significante gevolgen van een project op voorhand kunnen worden uitgesloten. BMF en anderen betogen onder verwijzing naar rechtspraak van het Hof dat de rechtspraak van de Afdeling op dat punt een verdergaande aanpassing behoeft dan uit de aangevallen uitspraak volgt.

17.2. Het instrument van intern salderen - dat is het inzetten van de referentiesituatie - wordt in de praktijk benut voor een veelheid aan situaties, die variëren van een beperkte aanpassing aan een bestaande vergunde situatie tot het realiseren van nieuwe activiteiten op de locatie of in de directe nabijheid van een al gerealiseerd project. In het overgrote deel van deze situaties zal - zoals reeds overwogen onder 17.7 en verder van de Logtsebaan-uitspraak - geen sprake zijn van voortzetting van één-en-hetzelfde project, maar van een nieuw project. In zo'n situatie moet dus worden beoordeeld of significant negatieve gevolgen van het nieuwe project op voorhand kunnen worden uitgesloten en doet zich dus de vraag voor welke rol natuurtoestemmingen en milieutoestemmingen, die zijn verleend voor de referentiedatum en sindsdien zijn gecontinueerd, bij zo'n beoordeling kunnen hebben.

17.3. Uit het door BMF en anderen aangevoerde arrest van het Hof van 12 april 2018, C-323/17, People over Wind en Sweetman, ECLI:EU:C:2018:244, punt 23 tot en met 40 blijkt dat maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen van een project niet in aanmerking genomen mogen worden bij de vraag of een passende beoordeling moet worden verricht van de gevolgen van een plan of project. Het Hof heeft in het arrest van 15 juni 2023, C-721/21, Eco-Advocacy, ECLI:EU:C:2023:477 deze passage uit het door BMF en anderen genoemde arrest uit 2018 nader uitgewerkt en verduidelijkt. Uit dat arrest blijkt dat in de voorevaluatiefase (voortoets) enkel rekening mag worden gehouden met onderdelen in het ontwerp van een project die daar inherent deel van uitmaken en die de schadelijke gevolgen van dat project beperken. Het Hof noemt dit standaardonderdelen die niet worden opgenomen ter beperking

van de negatieve gevolgen, maar als standaardonderdeel verplicht zijn voor alle projecten van dezelfde soort.

De Afdeling begrijpt hieruit dat, anders dan voorheen werd aangenomen, in de voortoets de gevolgen van een project op zichzelf, zonder het effect van mitigerende maatregelen en zonder vergelijking met de gevolgen die zijn toe te rekenen aan een eerder vergunde situatie, moeten worden beoordeeld. Dat betekent dat bij een voortoets van de gevolgen van een project geen rekening kan worden gehouden met de effecten van een project die al op basis van een natuurtoestemming of milieutoestemming die voorafgaand aan de referentiedatum is verleend en die sindsdien is gecontinueerd, mochten worden veroorzaakt.

In de voortoets mag wel rekening worden gehouden met de positieve gevolgen van onderdelen in het ontwerp van een project die aangemerkt kunnen worden als standaardonderdelen in de betekenis die het Hof daaraan heeft gegeven in het Eco-Advocacy-arrest. Positieve gevolgen van **wijzigingen** aan de bestaande vergunde situatie die niet kunnen worden beschouwd als standaardonderdelen van het nieuwe project kunnen niet in de voortoets worden betrokken. De positieve gevolgen van **wijzigingen** van een bestaande, eerder vergunde situatie kunnen in de voortoets dan ook in de regel niet betrokken worden.

17.4. Het voorgaande betekent dat een beoordeling van de gevolgen van een project in de voortoets op de volgende wijze moet worden uitgevoerd.

17.5. Wanneer een project, dat beschikt over een natuurtoestemming of een milieutoestemming van voor de referentiedatum die nadien is gecontinueerd, niet langer als één-en-hetzelfde project wordt voortgezet, is sprake van een gewijzigd en daarmee van een nieuw project. Dat nieuwe project is het bestaande project zoals dat na de wijziging zal worden voortgezet. In de voortoets moeten de gevolgen van het gehele project na wijziging worden beoordeeld.

Voorbeeld: een bedrijf beschikt over een natuurvergunning voor een agrarisch bedrijf met drie stallen. Het bedrijf wil in twee stallen emissiebeperkende maatregelen treffen en een vierde stal bouwen. Het project omvat dan de realisatie van een vierde stal, het realiseren van wijzigingen aan twee bestaande stallen en de exploitatie van een agrarisch bedrijf in vier stallen. In de voortoets moeten de gevolgen van de bouwwerkzaamheden en de exploitatie van de vier stallen,

zoals die na de voorgenomen wijziging zal plaatsvinden, worden beoordeeld.

17.6. Wanneer een geheel nieuwe activiteit wordt gerealiseerd op een locatie waar voor een andere activiteit een natuurtoestemming of milieutoestemming van voor de referentiedatum die nadien is gecontinueerd geldt, is eveneens sprake van een nieuw project. De gevolgen van de geheel nieuwe activiteit moeten in de voortoets worden beoordeeld.

Voorbeeld: op een locatie waar een industrieel bedrijf is gevestigd die over een natuurvergunning beschikt wordt een woningbouwproject gerealiseerd. De gevolgen van het woningbouwproject, als zijnde het nieuwe project, moeten in de voortoets worden beoordeeld.

17.7. De beoordeling van de gevolgen van het project moet voldoen aan de vereisten van artikel 2.7 en 2.8 van de Wnb. Dat is nu artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet en artikel 8.74b van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Deze bepalingen zijn een implementatie van artikel 6, derde lid, van de Hrl. Dit betekent, gelet op wat is overwogen onder 17.3, dat dan eerst moet worden gezien of op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het nieuw te realiseren project op zich zelf (inclusief standaardonderdelen in het ontwerp van het nieuwe project, maar zonder daarbij de vergunde situatie of andere mitigerende maatregelen te betrekken), of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden.

Indien significante gevolgen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten ontstaat, gelet op artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb/artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet, een vergunningplicht. De aanvraag voor de vergunning heeft, gelet op wat in 17.5 staat, bij de wijziging van een bestaand vergund project, betrekking op het gehele project na wijziging, dus inclusief de ongewijzigde onderdelen van een project die worden voortgezet. Bij een geheel nieuw project ziet de aanvraag op dat nieuwe project. Voor het project zal, in overeenstemming met artikel 2.7, tweede lid en artikel 2.8 van de Wnb/artikel 5.1, eerste lid, onder e, en 16.53c van de Omgevingswet en artikel 8.74b van het Besluit kwaliteit leefomgeving, dan een passende beoordeling moeten worden gemaakt waaruit de zekerheid wordt verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten.

(...)

Wat betekent het bovenstaande?

22. Deze uitspraak betekent dat de Afdeling in het vervolg de vergunningplicht die was opgenomen in artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb en sinds 1 januari 2024 is opgenomen in artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet, uitlegt op de wijze zoals beschreven in deze uitspraak. Dat betekent dat bij de wijziging van een bestaand project waardoor niet langer sprake is van de voortzetting van één-en-hetzelfde project of de realisering van een geheel nieuw project, eerst moet worden gezien of op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat het nieuwe project op zich zelf (inclusief standaardonderdelen in het ontwerp van het nieuwe project, maar zonder daarbij mitigerende maatregelen, waaronder intern salderen, te betrekken), of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden. Indien significante gevolgen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, ontstaat, gelet op artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb/artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet, een vergunningplicht en zal een passende beoordeling moeten worden gemaakt waaruit de zekerheid wordt verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten. De gevolgen die zijn toe te rekenen aan een bestaande vergunde situatie kunnen - onder voorwaarden - als mitigerende maatregel in de passende beoordeling worden betrokken.

(...)

Wat betekent het bovenstaande voor Rendac?

26. Rendac heeft een vergunning aangevraagd voor de wijziging van een bestaand project, waarvoor eerder een natuurvergunning is verleend. Het college heeft de vergunning voor de wijziging van het project verleend, waarbij het de referentiesituatie heeft betrokken in de voortoets. De rechtbank heeft dat besluit terecht vernietigd. De Afdeling ziet echter in wat het college en BMF en anderen naar voren hebben gebracht aanleiding voor het oordeel dat de motivering die de rechtbank aan haar uitspraak ten grondslag legt niet kan worden gevolgd.

Voor Rendac betekent dit dat het college als gevolg van deze uitspraak zal moeten beoordelen of het gehele project na wijziging, dat wil zeggen na de ombouw van stoomketel 30 naar stoomketel 70, de realisatie van een nieuwe biogasmotor en de wijziging van de bedrijfsuren van reeds aanwezige biogasmotoren, significante gevolgen kan hebben. Bij die beoordeling mag rekening worden gehouden met de positieve gevolgen van onderdelen in het ontwerp van het project die aangemerkt kunnen worden als standaardonderdelen in de betekenis die het Hof daaraan heeft gegeven in het Eco-Advocacy-arrest. De positieve gevolgen van mitigerende maatregelen, waaronder de vergelijking met de gevolgen

die zijn toe te rekenen aan de eerder vergunde situatie - de referentiesituatie - mogen in de voortoets niet worden betrokken."

- 13 Samenvattend komt het voorgaande er dus op neer dat in een voortoets **wél** "rekening mag worden gehouden met onderdelen in het ontwerp van een project die daar inherent deel van uitmaken en die de schadelijke gevolgen van dat project beperken". Standaardonderdelen zijn de onderdelen van een project die **niet** worden opgenomen ter beperking van de negatieve gevolgen van het betreffende project, maar als standaardonderdeel verplicht of kenmerkend zijn voor alle projecten van dezelfde soort. Onderdelen van het ontwerp die daar inherent deel van uitmaken én die de schadelijke gevolgen van dat project beperken, mogen dus nog wel meegenomen worden in een voortoets, zonder dat daarvoor dus een natuurvergunningplicht geldt. Gelet hierop mag in een voortoets **wél** rekening mag worden gehouden met de positieve gevolgen van onderdelen in het ontwerp van een project die aangemerkt kunnen worden als standaardonderdelen.
- 14 Bovenstaand toetsingskader, zal ik hierna toepassen op de natuur(inrichtings)projecten van de K3-groep.

3. Toepassing juridisch kader op de casus

- 15 Kenmerkend voor de natuur(inrichtings)projecten van de K3-groep, is dat de omvorming van landbouwgrond naar natuur een **onlosmakelijk** gevolg is van dergelijke projecten en ook kenmerkend is voor die projecten. De realisatie van het nieuwe natuurproject betekent automatisch dat het agrarische gebruik van de betreffende gronden stopt. Het is dus niet zo dat de beëindiging van het agrarische gebruik bedoeld is als mitigerende maatregel om de rechtstreekse gevolgen van het te realiseren natuurproject ongedaan te maken. Dit gegeven is belangrijk, omdat de Afdeling in de Rendac-uitspraak overweegt dat intern salderen een maatregel is waarmee wordt beoogd de rechtstreekse gevolgen van een nieuw project te voorkomen of te verminderen door het beperken of beëindigen van het bestaande gebruik. Ik wijs op onderstaande overwegingen uit de Rendac-uitspraak:

"18. (...) Intern salderen is een maatregel waarmee wordt beoogd de rechtstreekse gevolgen van een nieuw project te voorkomen of te verminderen door het beperken of beëindigen van een bestaande vergunde situatie.

(...)

21. Onder 18 is uiteengezet dat de Afdeling intern salderen aanmerkt als mitigerende maatregel. Intern salderen wordt ingezet om de gevolgen van het beoogde project te mitigeren door wijziging of beëindiging van onderdelen van de bestaande vergunde situatie.

Bij de gewijzigde voortzetting van een project maakt ook de continuering van onderdelen van de bestaande vergunde situatie deel uit van de mitigerende maatregel.” (onderstreping mijnerzijds, RB)

- 16 Het beëindigen van het agrarisch gebruik van de betreffende gronden is een onlosmakelijk gevolg van de omzetting van dat agrarische gebruik naar natuur. De realisatie van het één is de beëindiging van het ander. In zoverre kan niet gezegd worden dat de beëindiging van het agrarische gebruik plaatsvindt met het oog op het voorkomen of verminderen van de gevolgen van het natuur(inrichtings)project. Er is dus in het licht van de hierboven aangehaalde overwegingen 18 en 21 uit de Rendac-uitspraak géén sprake van een mitigerende maatregel. De omvorming van agrarische gronden naar natuur is een inherent deel van de natuurprojecten die de K3-groep realiseert. En zoals ik hierboven al aanstipte, mag in een voortoets – zo overweegt de Afdeling – wel rekening worden gehouden *“met onderdelen in het ontwerp van een project die daar inherent deel van uitmaken en die de schadelijke gevolgen van dat project beperken”*. De relevante overweging uit de Rendac-uitspraak citeer ik hierna (nogmaals):

“17.3. Uit het door BMF en anderen aangevoerde arrest van het Hof van 12 april 2018, C-323/17, People over Wind en Sweetman, ECLI:EU:C:2018:244, punt 23 tot en met 40 blijkt dat maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen van een project niet in aanmerking genomen mogen worden bij de vraag of een passende beoordeling moet worden verricht van de gevolgen van een plan of project. Het Hof heeft in het arrest van 15 juni 2023, C-721/21, Eco-Advocacy, ECLI:EU:C:2023:477 deze passage uit het door BMF en anderen genoemde arrest uit 2018 nader uitgewerkt en verduidelijkt. Uit dat arrest blijkt dat in de voorevaluatiefase (voortoets) enkel rekening mag worden gehouden met onderdelen in het ontwerp van een project die daar inherent deel van uitmaken en die de schadelijke gevolgen van dat project beperken. Het Hof noemt dit standaardonderdelen die niet worden opgenomen ter beperking van de negatieve gevolgen, maar als standaardonderdeel verplicht zijn voor alle projecten van dezelfde soort.”

4. Resumerend

- 17 Kenmerkend voor de in paragraaf 1 omschreven natuur(inrichtings)projecten van de K3-groep is dat het beëindigen van het agrarische gebruik van de betreffende gronden een onlosmakelijk gevolg is van de permanente omzetting van dat agrarische gebruik naar natuur. De realisatie van het één is de beëindiging van het ander. In zoverre kan niet gezegd worden dat de beëindiging van het agrarische gebruik plaatsvindt met het oog op het voorkomen of verminderen van de gevolge van het natuur(inrichtings)project. Van een mitigerende maatregel is sprake als

een maatregel wordt toegepast om *"de rechtstreekse gevolgen van een nieuw project te voorkomen of te verminderen door het beperken of beëindigen van een bestaande vergunde situatie"* (r.o. 18 van de Rendacuitspraak). Daar is in dit geval géén sprake van. De omvorming van agrarische gronden naar natuur is een inherent deel van de natuur(inrichtings)projecten die de K3-groep realiseert. En zoals ik hierboven al aanstipte, mag in een voortoets – zo overweegt de Afdeling – wel rekening worden gehouden met *"met onderdelen in het ontwerp van een project die daar inherent deel van uitmaken en die de schadelijke gevolgen van dat project beperken"*.